Fröken Julie

Ett naturalistiskt sorgespel

av August Strindberg

Personer

- Fröken Julie, 25 år
- Jean, Betjänt, 30 år
- Kristin, Kokerska, 35 år

Förord till den elektroniska upplagan

Den här inmatningen av August Strindbergs Fröken Julie gjordes på grund av Amatörteaterföreningen Harlekins uppsättning av pjäsen våren 1995.

När jag nu publicerar den inom ramen av Projekt Runeberg vill jag sammanfatta lite noter om texten:

- Jag har utgått i från nationalupplagans text som i sin tur utgår ifrån de tryckmanus som användes vid första tryckningen med de 'censureringar' som utgivaren gjorde.
- Ett par rent trycktekniska förenklingar är införda:
  - Kursiveringar i replikerna är borttagna
  - De scenanvisningar som i originalet satts insprängda i texten har jag brutit ut på separata rader.
  - Och slutligen så kallade gåsögon << har jag bytt mot citattecken "

Slutligen vill jag tacka Emma, Freddi, Hans och Lotten för en skojig produktionsperiod (alla andra inblandade onämnda med tänkta på)

Om någon hittar korrekturfel i texten eller använder denna upplaga för att sätta upp pjäsen så meddela gärna mig:

Jens Persson
Änggatan 3b
223 59 LUND

jens.persson@af.lu.se

Skådespelet är av mig uppdelat på fem delar för att inte vara oändligt stort. Brytpunkterna har jag försökt lägga vid scenväxlingar. /Lisa Hallingström

Handlingen i Grevens kök, Midsommarnatten

Kristin står vid spisen och steker i en stekpanna; hon är klädd i ljus bomullsklänning och har ett köksförkläde framför sig; Jean kommer in klädd i livré; bärande ett par stora ridstövlar med sporrar som han ställer ifrån sig på en synlig plats på golvet.

JEAN
I kväll är fröken Julie galen igen; komplett galen!

KRISTIN
Så, är han här nu?

JEAN
Jag följde greven till station, och när jag kom tillbaka förbi logen, gick jag in och dansade. Och så får jag se fröken anföra dansen med skogvaktaren. Men när hon blir varse mig, rusar hon direkt i mina armar och bjuder opp mig, till damernas vals. Och sen har hon valsat så - att jag aldrig varit med om dylikt. Hon är galen!

KRISTIN
Det har hon alltid varit, men aldrig så som de sista fjorton dagarna, sedan förlovningen slogs opp.

JEAN
Ja, vad var det med den historien? Det var ju en fin karl, fast han inte var rik. Ack! de har så mycket choser för sig.

Sätter sig vid bordsändan.

Det är besynnerligt i alla fall, med en fröken, hm, att heldre vilja stanna hemma med folket, va? än följa sin far bort till släktingar! under midsommar!

KRISTIN
Hon är väl liksom generad efter den där kalabaliken med fästmannen.

JEAN
Troligen! Men det var en karl för sin hatt i alla fall. Vet du, Kristin, hur det gick till? Jag såg det jag, fast jag inte ville låtsas om det.

KRISTIN
Nej, såg han det?

JEAN
Jo, så gjorde jag. -De hölls på stallgårn en afton och fröken tränerade honom som hon kallade det - vet du hur det gick till? Jo, hon lät honom springa över ridspöet! som en hund man lär hoppa. Han sprang två gånger och fick ett rapp för var gång; men tredje tog han ridspöet ur handen på henne, bröt det i tusen bitar; och så gick han.

KRISTIN
Gick det till på det viset! Nej! vad han säger?

JEAN
Ja, så var det med den saken! - Men vad har du nu för gott att ge mig Kristin?

KRISTIN
lägger opp ur pannan och sätter för Jean.
åh, det är en smula njure bara som jag skar ur kalvsteken!

JEAN
luktar på maten.
Skönt! Det är min stora délice!

Känner på tallriken

Men du kunde ha värmt tallriken!

KRISTIN
Han är då kinkigare än själva greven, när han sätter till.

drar honom smeksamt i håret.

JEAN
ond.
Nej du får inte lugga mig! Du vet hur ömtålig jag är!

KRISTIN
Så så, det var bara kärlek vet han ju!

Jean äter. Kristin drar opp en butelj öl.

JEAN
öl, på midsommarafton; nej tack ska du ha! Då har jag bättre själv!
öppnar en bordslåda och tar fram en butelj rödvin med gult lack.
Gula lacket, ser du! - Ge mig nu ett glas! Ett fotglas förstås, när man dricker pur!

KRISTIN
återvänder till spisen och sätter på en liten kastrull.
Gud bevare den som skulle få honom till man! En sån kinkblåsa!

JEAN
åh prat! Du blev nog glad om du fick en sån fin karl som jag; och jag tror inte du haft skada av att man kallar mig din fästman!
Smakar vinet.
Bra! mycket bra! Bara lite för lite tempererat!
Värmer glaset med handen.
Det här köpte vi i Dijon! Och det stod till fyra francs litern utan glas; och så kommer tullen till! Vad kokar du nu som luktar så infernaliskt?

KRISTIN
åh det är något fanstyg som fröken Julie skall ha åt Diana!

JEAN
Du ska uttrycka dig vårdat Kristin! Men vad ska du stå och koka åt hundrackan på helgdagsafton? är den sjuk, va?

KRISTIN
Ja, den är sjuk! Hon har smugit sig ut med grindstugans mops - och nu är det på tok - och se det vill inte fröken veta av!

JEAN
Fröken är så högfärdig i somliga fall och för lite stolt i andra, alldeles som grevinnan i livstiden. Hon trivdes bäst i köket och lagårn, men hon ville aldrig åka efter en häst; hon gick med smutsiga manschetter, men skulle ha grevekronan i knapparna. - Fröken, för att nu tala om henne, tar inte vara på sig och sin person. Jag skulle vilja säga att hon inte är fin! Nyss när hon dansa på logen så röck hon skogvaktarn från Annas sida och bjöd opp honom själv! Inte skulle vi göra på det viset; men så är det när herrskap ska göra sig gemena - så bli de gemena!

Men ståtlig är hon! Praktfull! Ah! Såna axlar! och - etcetera!

KRISTIN
åh ja, skryt lagom! Jag har hört vad Klara säger jag, som har klätt henne!

JEAN
Asch, Klara! Ni är alltid avundsjuka på varann! Jag som har varit ute och ridit med henne... Och så hon dansar sedan!

KRISTIN
Hör nu, Jean; vill han inte dansa med mig när jag blir färdig...

JEAN
Jo, naturligtvis vill jag det!

KRISTIN
Lovar han det då?

JEAN
Lovar? När jag säger att jag gör det, så gör jag det! Nu ska du emellertid ha tack för mat! Det var mycket skönt!

Slår korken i buteljen

FRöKEN
i dörren, talar utåt.
Jag är strax tillbaka! Gå på ni så länge!

Jean smyger buteljen i bordslådan; reser sig aktningsfullt.

FRöKEN
in; fram till Kristin vid spiseln.
Nå; är du i ordning?

Kristin tecknar att Jean är närvarande.

JEAN
galant.
är det hemligheter damerna ha för sig?

FRöKEN
slår honom i ansiktet med näsduken.
Det är nyfiken!

JEAN
Ah, vad det luktade gott av den violetten!

FRöKEN
kokett.
Oförskämt! Förstår han sig på parfymer också! Dansa, det kan han bra... så inte titta! gå sin väg!

JEAN
näsvist, artigt.
är det någon trollsoppa på midsommarnatten som damerna kokar? Någonting att spå med! lyckans stjärna, där man får se den tillkommande!

FRöKEN
skarpt.
Får han se den, så ska han ha starka ögon.

Till Kristin.

Slå opp på en halvbutelj och korka väl! - Kom nu och dansa en scottish med mig, Jean...

JEAN
dröjande.
Jag vill inte vara oartig mot någon, men den här dansen hade jag lovat Kristin...

FRöKEN
Nå hon kan ju få en annan; eller hur Kristin? Vill du inte låna ut Jean åt mig?

KRISTIN
Det beror inte på mig, det; om fröken är nedlåtande, så passar det sig inte att han säger nej! Gå han! bara, och tacka till för äran.

JEAN
Uppriktigt talat, men utan att vilja såra, så undrar jag ändå om det är klokt av fröken Julie att dansa två gånger efter varann med samma kavaljer, i synnerhet som det här folket icke är sent att ge tydningar...

FRöKEN
brusar upp.
Vad för slag? Vad för slags tydningar? Vad menar han?

JEAN
undfallande.
Efter fröken inte vill förstå, så måste jag tala tydligare. Det ser illa ut att föredra en av sina underhavande för andra som väntar samma ovanliga ära...

FRöKEN
Att föredra! Vilka tankar! Jag är förvånad! Jag, husets härskarinna hedrar folkets dans med min närvaro, och när jag nu verkligen vill dansa, så vill jag dansa med en som kan föra, så att jag slipper bli utsatt för löje.

JEAN
Som fröken befaller! Jag är till tjänst!

FRöKEN
blitt.
Tag det inte så nu att jag befaller! I afton äro vi ju till fest som glada mänskor och lägga bort all rang! Så, bjud mig armen nu! - Var inte orolig Kristin! Jag ska inte ta din fästman ifrån dig!

Jean bjuder sin arm och för ut Fröken.

PANTOMIN:

Spelas så som om skådespelerskan verkligen vore ensam i lokalen; vänder vid behov ryggen åt publiken; ser icke ut i salongen; brådskar icke som om hon vore rädd publiken skulle bli otålig.

Kristin ensam. Svag fiolmusik på avstånd i scottishtakt.

Kristin gnolande efter musiken; dukar av efter Jean, diskar tallriken vid slaskbordet, torkar och ställer in i ett skåp.

Därpå lägger hon av sig köksförklädet, tar fram en liten spegel ur en bordslåda, ställer den mot syrenkrukan på bordet; tänder ett talgljus och värmer en hårnål, varmed hon krusar håret i pannan.

Därpå ut i dörren och lyssnar. återvänder till bordet. Hittar frökens kvarglömda näsduk, som hon tar och luktar på; sedan breder hon ut den, liksom i tankarne, sträcker den, slätar den och viker den i fyra delar o.s.v.

JEAN
In ensam.
Ja men hon är galen! Ett sådant sätt att dansa! Och folket står och grinar åt henne bakom dörrarne. Vad säger du om det Kristin?

KRISTIN
Ack det är ju hennes tider nu, och då är hon ju alltid så där egendomlig. Men vill han komma och dansa med mig nu?

JEAN
Du är väl inte ond på mig att jag mankerade...

KRISTIN
Inte! -Inte för så lite, det vet han nog; och jag vet min plats också...

JEAN
lägger handen om hennes liv.
Du är en förståndig flicka Kristin och du skulle bli en bra hustru...

FRöKEN
in; obehagligt överraskad; med tvungen skämtsamhet.
Ni är just en charmant kavaljer som springer ifrån er dam.

JEAN
Tvärtom, fröken Julie, som ni ser har jag skyndat uppsöka min övergivna!

FRöKEN
turnerar.
Vet ni att ni dansar som ingen! - Men varför går ni i livré på helgdagsafton! Tag av det där genast!

JEAN
Då måste jag be fröken avlägsna sig ett ögonblick, för min svarta rock hänger här...

Går åt höger med en gest.

FRöKEN
Generar han sig för mig? För att byta en rock! Gå in till sig då och kom tillbaka! Annars kan han stanna så vänder jag ryggen till!

JEAN
Med er tillåtelse min fröken!

Går åt höger; man ser hans arm när han byter rock.

FRöKEN

till Kristin.
Hör Kristin; är Jean din fästman efter han är så förtrolig?

KRISTIN
Fästman? Ja, om man så vill! Vi kallar det så.

FRöKEN
Kallar?

KRISTIN
Nå, fröken har ju själv haft fästman, och...

FRöKEN
Ja vi voro förlovade riktigt...

KRISTIN
Men det blev ju till ingenting ändå...

Jean in i svart bonjour och svart melonhatt.

FRöKEN
Très gentil; monsieur Jean! Très gentil!

JEAN
Vous voulez plaisanter, madame!

FRöKEN
Et vous voulez parler français! Var har ni lärt det?

JEAN
I Schweiz medan jag var sommelier på ett av de största hotellen i Luzern!

FRöKEN
Men ni ser ju ut som en gentleman i den där redingoten! Charmant!

Sätter sig vid bordet.

JEAN
åh ni smickrar!

FRöKEN

stött
Smickrar honom?

JEAN
Min naturliga blygsamhet förbjuder mig tro, att ni säger veritabla artigheter åt en sådan som mig, och därför tillät jag mig antaga att ni överdrev, eller som det kallas smickra!

FRöKEN
Var har ni lärt er att lägga orden så där? Ni måtte ha besökt teatrarna mycket?

JEAN
även det! Jag har besökt många ställen, jag!

FRöKEN
Men ni är ju född här på trakten?

JEAN
Min far var statkarl hos advokatfiskalen här bredvid, och jag har nog sett fröken som barn, fastän fröken inte observerat mig!

FRöKEN
Nej, verkligen!

JEAN
Jo, och jag minns särskilt en gång... ja det kan jag inte tala om!

FRöKEN
åhjo! Gör det! Va? Så här undantagsvis!

JEAN
Nej jag kan verkligen inte nu! En annan gång kanske.

FRöKEN
En annan gång är en skälm. är det så farligt nu?

JEAN
Farligt är det inte, men det tar emot! -Se på den då!

Antyder Kristin som har somnat i en stol vid spisen.

FRöKEN
Det var en trevlig fru, det där! Kanske hon snarkar också?

JEAN
Det gör hon inte, men hon talar i sömnen.

FRöKEN
cyniskt
Hur vet ni att hon talar i sömnen.

JEAN
Fräckt
Jag har hört det!
Paus, varunder de betrakta varandra.

FRöKEN
Varför sätter ni er inte ner?

JEAN
Det kan jag inte tillåta mig i er närvaro!

FRöKEN
Men om jag befaller det?

JEAN
Då lyder jag!

FRöKEN
Sitt ner då! - Men vänta! Kan ni ge mig något att dricka först!

JEAN
Jag vet inte vad vi kan ha här i islåren. Jag tror det bara är öl!

FRöKEN
Det är inte bara det; och jag har så enkel smak att jag föredrar det för vin.

JEAN
tar fram ur islåren en ölbutelj som han drar opp; söker i skåpet ett glas och en talrik, samt serverar.
Var så artig!

FRöKEN
Tack! Vill ni inte dricka själv?

JEAN
Jag är just ingen ölvän; men om fröken befaller!

FRöKEN
Befaller? - Jag tycker att som artig kavaljer kan ni hålla er dam sällskap!

JEAN
Det är mycket riktigt anmärkt!

Slår opp en butelj till, tar ett glas.

FRöKEN
Drick min skål nu!

Jean tvekande.

FRöKEN
Jag tror att gamla karlen är blyg!

JEAN
på knä, skämtsamt parodiskt; höjande sitt glas.
Min härskarinnas skål!

FRöKEN
Bravo! - Nu skall ni kyssa min sko, också, så är det riktigt träffat!

Jean tvekande, men därpå djärvt fattande hennes fot som han kysser lätt.

FRöKEN
Utmärkt! Ni skulle ha blivit aktör!

JEAN
stiger upp.
Detta går inte an längre! fröken; någon skulle kunna komma och se oss!

FRöKEN
Vad skulle det göra?

JEAN
Att folket pratade! helt enkelt! Och om fröken visste hur deras tungor gick däruppe nyss, så...

FRöKEN
Vad sade de för slag då? Tala om för mig! -Sitt ner nu!

JEAN
sätter sig
Jag vill inte såra er, men de begagnade uttryck, som kastade misstankar av den art, att... ja det kan ni fatta själv! Ni är ju intet barn, och när man ser en dam ensam drickande med en man - låt vara en domestik - om natten - så...

FRöKEN
Så vad? Och för övrigt äro vi icke ensamna. Kristin är ju här!

JEAN
Sovande!

FRöKEN
Då skall jag väcka henne!
Reser sig.
Kristin! Sover du?

KRISTIN
i sömnen
Bla-bla-bla-bla!

FRöKEN
Kristin! -Den kan sova!

KRISTIN
i sömnen
Grevens stövlar är borstade - sätta på kaffet - straxt, straxt, straxt - hå hå - pah!

FRöKEN
tar henne i näsan.
Vill du vakna opp!

JEAN
strängt.
Inte störa den som sover!

FRöKEN
skarpt.
Va!

JEAN
Den som har stått vid spisen hela dan kan vara trött när natten kommer! Och sömnen skall man respektera...

FRöKEN
turnerar.
Det är vackert tänkt, och det hedrar honom -tack för det!
Räcker Jean handen.
Kom nu ut och plocka lite syrener åt mig!

JEAN

Med fröken?

FRöKEN
Med mig!

JEAN
Det går inte an! Absolut inte!

FRöKEN
Jag kan inte fatta era tankar! Skulle det vara möjligt att ni inbillade er något?

JEAN
Nej inte jag, men folket!

FRöKEN
Vad? Att jag vore verliebt i betjänten?

JEAN
Jag är ingen inbilsk man, men man har sett exempel - och för folket är intet heligt!

FRöKEN
Han är aristokrat! tror jag!

JEAN
Ja, det är jag!

FRöKEN
Jag stiger ner...

JEAN
Stig inte ner fröken, hör mitt råd! Det är ingen som tror att ni godvilligt stiger ner; folket kommer alltid säga att ni faller ner!

FRöKEN
Jag har högre tankar om folket än ni! Kom och pröva! - Kom!

Hon ruvar honom med ögonen.

JEAN
Vet ni att ni är underlig!

FRöKEN
Kanske! Men det är ni också! - Allting är underligt för övrigt! Livet, mänskorna, allt är en smörja som drivs, drivs fram på vattnet, tills det sjunker, sjunker! Jag har en dröm som återkommer då och då; och som jag erinrar mig nu -Jag sitter oppklättrad på en pelare och ser ingen möjlighet att komma ner; jag svindlar när jag ser ner, och ner måste jag, men jag har inte mod att kasta mig ner; jag kan inte hålla mig fast och jag längtar att få falla; men jag faller inte; och ändå får jag ingen ro förr än jag kommer ner! ingen vila förrän jag kommer ner, ner på marken, och komme jag ner på marken ville jag ner i jorden... Har ni känt något sådant?

JEAN
Nej! Jag brukar drömma att jag ligger under ett högt träd i en mörk skog. Jag vill opp, opp i toppen och se mig omkring över det ljusa landskapet där solen skiner, plundra fågelbot däroppe där guldäggen ligga. Och jag klättrar och klättrar men stammen är så tjock, och så slät, och det är så långt till första grenen. Men jag vet att nådde jag bara första grenen skulle jag gå i toppen som på en stege. ännu har jag inte nått den, men jag skall nå

den, om det bara så skall bli i drömmen!

FRöKEN
Här står jag och pratar om drömmar med er. Kom nu! Bara ut i parken!

Hon bjuder honom armen, och de gå.

JEAN
Vi ska sova på nio midsommarblomster i natt, så bli vi sanndrömmade! fröken!

Fröken och Jean vända i dörren. Jean håller handen för ena ögat.

FRöKEN
Får jag se vad ni fått i ögat!

JEAN
åh det är ingenting - bara ett smolk - och det går straxt över.

FRöKEN
Det var min klänningsarm som skrubbade er; sitt ner nu så ska jag hjälpa er!

Tar honom i armen och sätter honom; fattar hans huvud och lutar det bakåt; med snibben av näsduken söker hon få ut smolket
Sitt still nu; alldeles still!-

Slår honom över handen.
Så! vill han lyda! -Jag tror han darrar stora, starka karlen!-

Känner på hans överarm
Med sådana armar!

JEAN
varnande.
Fröken Julie!

Kristin har vaknat, går sömndrucken till höger att lägga sig.

FRöKEN
Ja, monsieur Jean.

JEAN
Attention! Je ne suis qu'un homme!

FRöKEN
Vill han sitta stilla! -Så där! Nu är det borta! Kyss min hand, och tacka mig!

JEAN
stiger upp.
Fröken Julie! Hör på mig! - Nu har Kristin gått och lagt sig! -Vill ni höra på mig!

FRöKEN
Kyss min hand först!

JEAN
Hör på mig!

FRöKEN
Kyss min hand först!

JEAN
Ja, men skyll er själv!

FRöKEN
För vad?

JEAN
För vad? är ni ett barn vid tjugofem år? Vet ni inte att det är farligt leka med elden?

FRöKEN
Inte för mig; jag är assurerad!

JEAN
djärvt.
Nej, det är ni inte! Och om ni är det, så finns det eldfarlig inrättning i grannskapet!

FRöKEN
Det skulle vara ni?

JEAN
Ja! Inte därför att det är jag, utan därför att jag är en ung man -

FRöKEN
Med fördelaktigt utseende -vilken otrolig inbilskhet! En Don Juan kanske! Eller en Josef! Jag tror min själ att han är en Josef!

JEAN
Tror ni?

FRöKEN
Jag fruktar nästan!

Jean djärvt fram och vill ta henne om livet för att kyssa henne.

FRöKEN
slår honom en örfil.
Hut!

JEAN
är det allvar eller skämt?

FRöKEN
Allvar!

JEAN
Då var det också allvar nyss! Ni leker alldeles för allvarsamt och det är det farliga! Nu är jag trött på leken, och ber om ursäkt att jag återgår till mitt arbete! Greven skall ha sina stövlar i tid och midnatten är längesen förbi!

FRöKEN
Ställ bort stövlarna!

JEAN
Nej! Det är min tjänst, som jag är skyldig göra, men jag har aldrig åtagit mig att vara er lekkamrat, och jag kan aldrig bli, ty jag håller mig för god till det.

FRöKEN
Ni är stolt!

JEAN
I vissa fall; i andra fall inte!

FRöKEN
Har ni älskat någonsin?

JEAN
Vi begagna inte det ordet, men jag har hållit av många flickor, och en gång har jag varit sjuk av att jag icke kunde få den jag ville ha: sjuk ser ni som prinsarna i Tusen och en Natt! som inte kunde äta eller dricka av bara kärlek!

FRöKEN
Vem var det?

Jean tiger.

FRöKEN
Vem var det?

JEAN
Det kan ni inte tvinga mig att säga

FRöKEN
Om jag ber er som en jämlike, ber en - vän! Vem var det?

JEAN
Det var ni!

FRöKEN
Sätter sig
Så kostligt!

JEAN
Ja, om ni så vill! Det var löjligt! -Ser ni det var den historien jag inte ville berätta nyss, men nu ska jag förtälja den!
Vet ni hur världen ser ut därnerifrån - det vet ni inte! Som hökar och falkar, dom man sällan får se på ryggen för att de mest svävar däroppe! Jag levde i statstugan med sju syskon, och en gris ute på gråa åkern, där det inte växte ett träd! Men ifrån fönstren såg jag grevens parkmur med äppelträden ovanför. Det var paradisets lustgård; och där stodo många onda änglar med brinnande svärd och bevakade den. Men icke desto mindre hittade jag och andra pojkar vägen till livsens träd - nu föraktar ni mig -

FRöKEN
Ah! Stjäla äpplen gör ju alla pojkar!

JEAN
Det kan ni säga nu, men ni föraktar mig i alla fall! Likagott! En gång kom jag in i lustgården med min mor för att rensa löksängarne. Bredvid trädgårdslanden stod en turkisk paviljong i skuggan av jasminer och överväxt med kaprifolium. Jag visste inte vad den kunde brukas till, men jag hade aldrig sett en så vacker byggnad. Folk gick där in och kom ut igen, och en dag stod dörren lämnad öppen. Jag smög dit och såg väggarne klädda med tavlor av kungar och kejsare, och det var röda gardiner för fönstren med fransar på - nu förstår ni vad jag menar. Jag ---

bryter en syrenblomma och håller under näsan på Fröken

Jag hade aldrig varit inne i slottet, aldrig sett annat än kyrkan - men det här var vackrare; och hur mina tankar lupo, så gingo de alltid tillbaka - dit. Och så småningom uppstod en längtan att en gång erfara hela behaget av - enfin, jag smög därin, såg och beundrade. Men då kommer det någon! Det fanns bara en utgång för herrskapsfolk, men för mig fanns det en till, och jag hade inte annat än att välja den!

Fröken som tagit syrenen, låter den falla på bordet.

Därpå satte jag till att springa, störtade igenom en hallonhäck, rusade över ett jordgubbsland, och kom opp på rosenterrassen. Där fick jag se en skär klänning och ett par vita strumpor - det var ni. Jag lade mig ner under en ogräshög, under kan ni tänka er, under tistlar som stuckos, och våt jord som luktade illa; och jag såg på er när ni gick i rosorna, och jag tänkte: om det är sant att en rövare kan komma in i himmeln och bli med änglarne, så är det underligt att inte ett statbarn här på Guds jord kan komma in i slottsparken och leka med grevens dotter!

FRöKEN

elegiskt.

Tror ni att alla fattiga barn haft samma tankar som ni i detta fall?

JEAN

först tvekande, sedan övertygande.

Om alla fattiga - ja - naturligtvis! Naturligtvis!

FRöKEN

Det måtte vara en gränslös olycka att vara fattig!

JEAN

med djup smärta, starkt chargerat.

åh, fröken Julie! åh! - En hund kan få ligga i grevinnans soffa, en häst kan bli smekt på nosen av en frökenhand, men en dräng

turnerar

-jaja, det finns stoff hos en och annan, så att han svingar sig opp i världen, men hur ofta är det! - Emellertid, vet ni vad jag så gjorde! - Jag sprang ner i kvarnbäcken med kläderna på; blev uppdragen och fick stryk. Men nästa söndag, när far och alla i huset foro bort till mormors, så lagade jag så att jag blev hemma. Och så tvättade jag mig med såpa och varmt vatten, tog på mina bästa kläder och gick till kyrkan, där jag skulle få se er! Jag såg er och jag gick hem besluten att dö; men jag ville dö vackert och behagligt utan smärta. Och då erinrade jag mig att det var farligt sova under en fläderbuske. Vi hade en stor en som just stod i blom. Den skattade jag på allt vad den ägde, och så bäddade jag i havrelåren. Har ni märkt hur glatt havre är; mjuk för handen som mänskohud --- emellertid slog jag igen locket och blundade; somnade in och väcktes verkligen mycket sjuk. Men jag dog inte som ni kan se.

Vad jag ville - det vet jag inte! Er fanns ju intet hopp att vinna - men ni var ett tecken på hur hopplöst det var att komma upp ur den krets där jag var född.

FRöKEN

Ni berättar charmant, vet ni. Har ni gått i skola?

JEAN

Litet; men jag har läst mycket romaner och gått på teatrarna. Dessutom har jag hört fint folk tala, och där har jag lärt mest!

FRöKEN

Står ni och lyssnar på vad vi säger!

JEAN

Ja visst! Och jag har hört mycket jag! när jag suttit på kuskbocken eller rott båten! En gång hörde jag fröken Julie och en väninna...

FRöKEN
åh! -Vad hörde ni då för slag?

JEAN
Jaha, det vore inte så gott att säga; men nog blev jag lite förvånad, och inte förstod jag varifrån ni lärt alla ord. Kanske i botten det inte är så stor skillnad som man tror mellan mänskor och mänskor!

FRöKEN
åh skäms! Inte lever vi som ni när vi äro fästfolk.

JEAN
fixerar henne.
är det säkert det? -Ja det är inte värt att fröken gör sig oskyldig...

FRöKEN
Det var en usling, som jag skänkte min kärlek!

JEAN
Det säger ni alltid - efteråt!

FRöKEN
Alltid?

JEAN
Jag tror alltid, efter som jag har hört uttrycket flera gånger förut vid enahanda tillfälle.

FRöKEN
Vad för tillfälle?

JEAN
Som ifrågavarande! Sista gången ---

FRöKEN
stiger upp.
Tyst! Jag vill inte höra mer!

JEAN
Det ville inte hon heller - det är märkvärdigt! Nå, då ber jag att få gå och lägga mig!

FRöKEN
blitt.
Gå och lägga sig på midsommarnatten!

JEAN
Ja! Att dansa med packet däroppe roar mig verkligen inte!

FRöKEN
Tag nyckeln till båten och ro mig ut på sjön; jag vill se soluppgången!

JEAN

är det klokt?

FRöKEN
Det låter som om ni skulle vara rädd om ert rykte!

JEAN
Varför inte? Jag vill ogärna bli löjlig, ogärna bli bortkörd utan betyg när jag skall etablera mig, och jag tycker jag har en viss skyldighet mot Kristin.

FRöKEN
Jaså det är Kristin nu ---

JEAN
Ja, men det är även ni - Lyd mitt råd, och gå opp och lägg er!

FRöKEN
Ska jag lyda er?

JEAN
För en gång; för er egen skull! Jag ber er! Natten är framskriden, sömnen gör drucken, och huvut blir hett! Gå och lägg er! För övrigt - om jag inte hör orätt - kommer folket hitåt för att söka mig! Och finner man oss här, är ni förlorad!

Kören nalkas sjungande:

> Det kommo två fruar från skogen
> Tridiridi-ralla tridiridi-ra.
> Den ena var våt om foten
> Tridiridi-ralla-la.
>
> De talte om hundra riksdaler
> Tridiridi-ralla-tridiridi-ra.
> Men ägde knappast en daler
> Tridiridi-ralla-la.
>
> Och kransen jag dig skänker
> Tridiridiralla-tridiri-ra.
> En annan jag påtänker
> Tridiridi-ralla-la!

FRöKEN
Jag känner folket och jag älskar det, liksom de hålla av mig! Låt dem komma, skall ni se!

JEAN
Nej, fröken Julie, de älska er icke. De ta er mat, men de spotta efter den! Tro mig! Hör på dem, hör på dem bara vad de sjunger! - Nej hör inte på dem!

FRöKEN
lyss.
Vad sjunger de?

JEAN
Det är en nidvisa! Om er och om mig!

FRöKEN
Infamt! åh, fy! Och så lömskt! -

JEAN
Packet är alltid fegt! Och i den striden kan man endast fly! -

FRöKEN
Fly? Men vart? Ut kommer vi inte! Och till Kristin kan vi inte gå!

JEAN
Så! In till mig då? Nöden har ingen lag; och på mig kan ni lita, ty jag är er verkliga, uppriktiga och vördnadsfulla vän!

FRöKEN
Men tänk! - tänk om man söker er där?

JEAN
Jag riglar dörrn, och vill man bryta sig in, så skjuter jag! - Kom!

På knä.
Kom!

FRöKEN
betydelsefullt.
Lovar ni mig ---

JEAN
Jag svär!

Fröken ut hastigt till höger. Jean häftigt efter.

BALETT
Bondfolket in högtidsklädda, med blommor i hattarna; en fiolspelare i spetsen; en ankare svagdricka och en kutting brännvin sirade med grönt läggs opp på bordet; glas tagas fram. Därpå drickes. Sedan tar man i ring och sjunger och dansar dansleken: "Det kommo två fruar från skogen."
När detta är gjort gå de igen sjungande.

Fröken in ensam; ser förödelsen i köket; slår ihop händerna; därpå tar hon upp en pudervippa och pudrar sitt ansikte.

JEAN
in; exalterad.
Där ser ni! Och ni har hört! Anser ni det möjligt att stanna här?

FRöKEN
Nej! Det anser jag inte! Men vad skola vi så göra!

JEAN
Fly, resa, långt härifrån!

FRöKEN
Resa? Ja, men vart?

JEAN

Till Schweiz, till Italienska sjöarna; - där har ni aldrig varit?

FRöKEN
Nej! är det vackert där?

JEAN
åh, en evig sommar, oranger, lagrar, åh!

FRöKEN
Men vad ska vi sedan göra där?

JEAN
Där sätter jag opp ett hotell med första klassens varor och första klassens kunder.

FRöKEN
Hotell?

JEAN
Det är ett liv skall ni tro; oupphörligt nya ansikten, nya språk; inte en minuts ledighet till grubbel eller nerver; intet letande efter sysselsättning, då arbetet ger sig själv; natt och dag klockan som ringer, tåget som blåser, omnibussen som kommer och går; under det guldstyckena rulla på byrån. Det är ett liv!

FRöKEN
Ja, det är att leva! Och jag?

JEAN
Husets härskarinna; firmans prydnad. Med ert utseende, och ert sätt - åh - det är en given succés! Kolossal! Ni sitter som en drottning på kontoret och sätter slavarne i rörelse med att trycka på en elektrisk knapp; gästerna defilera inför er tron och lägga blyga sin skatt på ert bord - ni kan aldrig tro vad mänskorna darrar när de få en räkning i sin hand - jag skall salta notorna och ni skall sockra på dem med ert vackraste leende - ack! låt oss resa härifrån -

tar upp en kommunikationstabell ur fickan
genast, med nästa tåg! - vi äro i Malmö klockan sex och trettio; Hamburg åtta och fyrtio i morgon tidigt; Frankfurt - Basel en dag och i Como genom Gotthardbanan om, låt mig se, tre dar! Tre dar!

FRöKEN
Allt det där är bra! Med Jean - du skall ge mig mod -Säg att du älskar mig! Kom och omfamna mig!

JEAN
tvekande.
Jag vill - men jag törs inte! Inte här i huset mer! Jag älskar er - utan tvivel - kan ni tveka på det?

FRöKEN
blygt, sant kvinnligt.
Ni! -Säg du! Mellan oss finns inga skrankor mer! - Säg du!

JEAN
plågad.
Jag kan inte! - Det finns skrankor mellan oss ännu, så länge vi vistas i detta hus - det finns det förflutna, det finns greven - och jag har aldrig träffat någon person, som jag har sådan respekt för - jag behöver bara se hans handskar ligga på en stol, så känner jag mig liten - jag behöver bara höra klockan däroppe, så far jag ihop som en skygg häst - och när jag nu ser hans stövlar stå där så raka och kavata, så drar det i ryggen på mig!

Sparkar till stövlarna.
Vidskepelse, fördomar, som man har lärt oss från barndomen - men som man kan glömma lika lätt. Kom till ett annat land bara där det är republik, och man står på näsan för min portiers livré - på näsan ska man stå, se; men jag ska det inte! Jag är inte född till att stå på näsan, för det finns stoff i mig, det finns karaktär, och bara jag får fatt i första grenen ska ni se mig klättra!
Jag är betjänt i dag, men nästa år är jag proprietär, om tio år är jag rentier, och sedan reser jag till Rumänien, låter dekorera mig, och kan - märk väl jag säger kan - sluta som greve!

FRöKEN
Vackert, vackert!

JEAN
Ah, i Rumänien köper man sig grevetiteln, och så blir ni grevinna likafullt! Min grevinna!

FRöKEN
Vad bryr jag mig om allt det där, som jag nu kastar bakom mig! - Säg att du älskar mig, eljes - ja vad är jag eljes?

JEAN
Jag skall säga det, tusen gånger - sedan - bara icke här! Och framför allt, inga känslor, om icke allt skall vara förlorat! Vi måste ta saken kallt! som kloka mänskor!
Tar opp en cigarr, snoppar och tänder den.
Sitt nu ner där! så sitter jag mig här och så språka vi, som om ingenting skulle ha inträffat!

FRöKEN
förtvivlad.
O min Gud! Har ni då inga känslor!

JEAN
Jag! Det finns ingen människa så känslofull som jag; men jag kan lägga band på mig.

FRöKEN
Nyss kunde ni kyssa min sko - och nu!

JEAN
hårt.
Ja det var då! Nu ha vi annat att tänka på!

FRöKEN
Tala inte hårt till mig!

JEAN
Nej, men klokt! En dårskap är begången, begå inte fler! Greven kan vara här när som helst och innan dess måste våra öden vara avgjorda. Vad synes er om mina planer för framtiden! Gillar ni dem?

FRöKEN
De synas mig rätt antagliga, men blott en fråga: till ett så stort företag fodras stort kapital; har ni det?

JEAN
tuggar cigarren.
Jag! Helt visst! Jag har mina fackkunskaper, min oerhörda erfarenhet, min språkkännedom! Det är kapital som duger vill jag tro!

FRöKEN
Men för det kan ni inte ens köpa en järnvägsbiljett.

JEAN
Det är visserligen sant; men det är därför jag söker en förlagsman, som kan försträcka fonderna!

FRöKEN
Var finner ni den i hast?

JEAN
Den skall ni finna, om ni vill bli min kompanjon!

FRöKEN
Det kan jag inte, och jag äger intet själv.

Paus.

JEAN
Då förfaller hela saken ---

FRöKEN
Och ---

JEAN
Det blir som det är!

FRöKEN
Tror ni att jag stannar under detta tak som er frilla? Tror ni att jag vill låta folket peka finger åt mig; tänker ni att jag kan se min far i ansiktet efter detta? Nej! För mig bort härifrån: från förnedringen, och vanäran! -O, vad har jag gjort, min Gud, min Gud!

Gråter

JEAN
Se så, börjar det nu på den låten! - Vad ni har gjort? Detsamma som mången före er!

FRöKEN
skriker i krampanfall.
Och nu föraktar ni mig! - Jag faller, jag faller!

JEAN
Fall ner till mig, så skall jag lyfta er sedan!

FRöKEN
Vilken förfärlig makt drog mig till er? Den svages till den starke? Den fallandes till den stigandes! Eller var det kärlek? Kärlek detta? Vet ni vad kärlek är?

JEAN
Jag? Jo, det vill jag lova; tror ni inte jag varit med förr?

FRöKEN
Vilket språk ni talar, och vilka tankar ni tänker!

JEAN
Så har jag lärt, och sådan är jag! Var nu inte nervös och spela inte fin, för nu äro vi lika goda kålsupare! - Se så

min flicka lilla, kom så ska jag bjuda dig på ett glas extra!

öppnar bordslådan och tar fram vinbuteljen; fyller två begagnade glas.

FRöKEN
Var har ni fått det där vinet ifrån?

JEAN
Från källaren!

FRöKEN
Min fars bourgogne!

JEAN
Duger inte det åt mågen?

FRöKEN
Och jag dricker öl! Jag!

JEAN
Det visar bara att ni har sämre smak än jag!

FRöKEN
Tjuv!

JEAN
Tänker ni skvallra?

FRöKEN
åh, åh! Medbrottsling till en hustjuv! Har jag varit rusig, har jag gått i drömmen denna natt! Midsommarnatten! De oskyldiga lekarnes fest...

JEAN
Oskyldiga, hm!

FRöKEN
går fram och åter.
Finns det någon människa på jorden i denna stund som är så olycklig som jag!

JEAN
Varför är ni det? Efter en sådan erövring! Tänk på Kristin därinne! Tror ni inte att hon också har känslor!

FRöKEN
Jag trodde det nyss, men jag tror det inte mer! Nej dräng är dräng ...

JEAN
Och hora är hora!

FRöKEN
på knä med knäppta händer.
O Gud i himmelen, gör slut på mitt eländiga liv! Tag mig bort från denna smuts som jag sjunker i! Rädda mig! Rädda mig!

JEAN

Jag kan inte neka att det gör mig ont om er! När jag låg i löksängen och såg er i rosengården, så --- jag ska säga det nu --- hade jag samma fula tankar som alla pojkar.

FRöKEN
Och ni som ville dö för mig!

JEAN
I havrelårn! Det var bara prat!

FRöKEN
Lögn således!

JEAN
börjar bli sömnig.
Närapå! Historien har jag visst läst i en tidning om en sotare som lade sig i en vedlår med syrener, därför att han blev stämd för barnuppfostringshjälp ---

FRöKEN
Jaså, ni är sådan...

JEAN
Vad skulle jag hitta på; det ska ju alltid vara på grannlåter man fångar fruntimmer!

FRöKEN
Usling!

JEAN
Merde!

FRöKEN
Och nu har ni sett höken på ryggen ---

JEAN
Inte precis på ryggen ---

FRöKEN
Och jag skulle bli första grenen ---

JEAN
Men grenen var rutten ---

FRöKEN
Jag skulle bli skylten på hotellet ---

JEAN
Och jag hotellet ---

FRöKEN
Sitta innanför er disk, locka era kunder, förfalska era räkningar ---

JEAN
Det skulle jag själv ---

FRöKEN

Att en människosjäl kan vara så djupt smutsig!

JEAN
Tvätta'n då!

FRöKEN
Lakej, domestik, stig upp när jag talar!

JEAN
Lakej-frilla, domestik-pyscha, håll mun och gå ut härifrån. Skall du komma och förehålla mig att jag är rå? Så rått som du uppfört dig i afton har aldrig någon av mina vederlikar uppfört sig. Tror du att någon piga antastar manfolk som du; har du sett någon flicka av min klass bjuda ut sig på det sättet? Sådant har jag bara sett bland djur och fallna kvinnor!

FRöKEN
krossad.
Det är rätt; slå mig; trampa mig; jag har icke förtjänat bättre! Jag är en usling; men hjälp jag.

JEAN
Tjuv är icke det värsta! Det finns sämre kvalifikationer! Och för övrigt: när jag tjänar i ett hus, anser jag mig på visst sätt som medlem av familjen, som barn i huset, och man räknar icke det för stöld att barnen snatta ett bär av fulla buskar!
Hans passion vaknar upp igen.
Fröken Julie, ni är en härlig kvinna, alldeles för god åt en sådan som mig! Ni har varit rov för en berusning, och ni vill dölja felet genom att inbilla er att ni älskar mig! Det gör ni inte, om inte möjligen mitt yttre lockar er - och då är er kärlek inte bättre än min - Men jag kan aldrig nöja mig med att vara blotta djuret åt er, och er kärlek kan jag aldrig väcka.

FRöKEN
är ni säker på det?

JEAN
Ni vill säga att det gå för sig! - Att jag skulle kunna älska er, ja, utan tvivel: ni är skön, ni är fin
nalkas henne och fattar hennes hand
bildad, älskvärd när ni vill, och den mans låga ni har väckt slocknar troligen aldrig.
Lägger armen om hennes liv.
Ni är som glödgat vin med starka kryddor, och en kyss av er ---
Han söker föra henne ut; men hon sliter sig sakta lös.

FRöKEN
Lämna mig! -Inte på det sättet vinner ni mig!

JEAN
Hur då? - Inte på det sättet! Inte smekningar och vackra ord; inte omtanke om framtiden, räddning ur förnedring! Hur då?

FRöKEN
Hur? Hur? Jag vet inte? -Inte alls! - Jag avskyr er som jag avskyr råttor, men jag kan inte fly er!

JEAN
Fly med mig!

FRöKEN

rätar på sig.

Fly? Ja vi ska fly! - Men jag är så trött! Ge mig ett glas vin!

Jean slår i vin.

FRöKEN

ser på sitt ur.

Men vi ska tala först, vi ha ännu lite tid på oss.

Dricker ett glas; räcker fram glaset efter mer.

JEAN

Drick inte så omåttligt, ni blir rusig!

FRöKEN

Vad skulle det göra?

JEAN

Vad det skulle göra? Det är simpelt att berusa sig! - Vad ville ni säga mig nu?

FRöKEN

Vi ska fly! Men vi ska tala först, det vill säga jag skall tala, för det är bara ni som talat hittills. Ni har berättat ert liv, nu vill jag berätta mitt, så känna vi varandra i botten innan vi börja vandringen tillsammans.

JEAN

Ett ögonblick! Förlåt! Tänk efter, om ni inte ångrar er efteråt, då ni givit ert livs hemligheter till pris!

FRöKEN

är ni inte min vän?

JEAN

Jo ibland! Men lita inte på mig.

FRöKEN

Ni säger så bara; - och för övrigt: mina hemligheter känner eljes var man. - Ser ni, min mor var av ofrälste härkomst, något mycket enkelt. Hon var uppfostrad i sin tids läror om jämlikhet, kvinnans frihet och allt det där; och hon hade en avgjord ovilja för äktenskapet. När därför min far friade till henne, svarade hon att hon aldrig ville bli hans hustru, men att han kunde bli hennes älskare. Han föreställde henne, att han ej hade lust se den kvinna han älskade, åtnjuta mindre aktning än han själv. På hennes förklaring att världens aktning icke kom henne vid, och under inflytande av sin passion, antog han villkoren.
Men nu var han utestängd från sitt umgänge och hänvisades på sitt husliga liv, som dock icke kunde tillfredsställa honom. Jag kom till världen - mot min mors önskan efter vad jag kunnat förstå. Nu skulle jag av min mor uppfostras till ett naturbarn och till på köpet få lära allt vad en gosse för lära, att jag skulle bli ett exempel på huru kvinnan var lika god som mannen. Jag fick gå i gosskläder, lära mig sköta hästar men icke gå i lagårn; jag måste rykta och sela på, lära jordbruk och gå på jakt, till och med slakta - det var otäckt! Och på gården sattes männen till kvinnosysslor, och kvinnor till manssysslor - med den påföljd, att egendomen höll på att gå under, och vi blevo till löje på trakten. Slutligen måtte min far ha vaknat ur förtrollningen och han gjorde revolt, så att allt ändrades efter hans önskan. Därpå vigdes föräldrarna i tysthet. Min mor föll sjuk - i vilken sjukdom vet jag inte - men hon hade ofta kramp, gömde sig på vinden och i trädgården, och kunde bli ute hela natten. Så inträffade den stora eldsvådan som ni hört omtalas. Huset, stallet och ladugården brunno av, och det under särdeles egna omständigheter som läto misstänka mordbrand, ty olyckan inträffade dagen efter assuranskvartalets utgång, och premierna som insänts av min far blevo genom budets slarv fördröjda, så att de ej

hunno fram i rättan tid.

Hon fyller glaset och dricker.

JEAN
Drick inte mer!

FRöKEN
åh vad gör det! - Vi stodo på bar backe och måste sova i vagnarna. Min far visste icke var han skulle få pengar till husets uppbyggande, ty sina gamla vänner hade han måst försumma, så att de glömt honom. Då inger mor honom det rådet att söka låna av en ungdomsvän till henne, en tegelfabrikant här i närheten. Far lånar, men får icke betala någon ränta, vilket förvånade honom. Och så blev gården uppbyggd! -

Dricker igen.
Vet ni vem som bränt av gården?

JEAN
Er fru mor!

FRöKEN
Vet ni vem tegelfabrikanten var?

JEAN
Er mors älskare?

FRöKEN
Vet ni vems pengarne voro?

JEAN
Tyst lite - nej det vet jag inte?

FRöKEN
Det var min mors!

JEAN
Grevens alltså, om där icke var paktum?

FRöKEN
Det fanns intet paktum! - Min mor hade en liten förmögenhet, som hon icke ville ha under min fars förvaltning och därför sätter hon in dem hos - vännen.

JEAN
Som knep dem!

FRöKEN
Alldeles riktigt! Han behöll dem! - Detta allt kommer till min fars kännedom; han kan inte göra process, inte betala sin hustrus älskare, inte bevisa att det är hustruns pengar! - Den gången höll han på att skjuta sig! - det gick rykten att han gjort det och misslyckats! Men han lever opp, och min mor får umgälla sina handlingar! Det var fem år för mig, må ni tro! Jag älskade min far, men jag tog parti för min mor, emedan jag icke kände omständigheterna. Av henne hade jag lärt hat mot mannen - ty hon hatade manfolk efter vad ni hört - och jag svor henne, att aldrig bli en mans slavinna.

JEAN
Och så förlovade ni er med kronofogden!

FRöKEN
Just därför, att han skulle bli min slav!

JEAN
Och det ville han inte?

FRöKEN
Han ville nog, men han fick inte! Jag ledsnade på honom!

JEAN
Jag såg det - på stallgårn?

FRöKEN
Vad såg ni?

JEAN
Det jag såg - Hur han slog opp förlovningen!

FRöKEN
Det är lögn! Det var jag som slog upp! Har han sagt att det var han den uslingen?

JEAN
Det var troligen ingen usling! Ni hatar manfolk, fröken?

FRöKEN
Ja! - För det mesta! Men ibland - när svagheten kommer - åh fy!

JEAN
Ni hatar mig också?

FRöKEN
Gränslöst! Jag skulle vilja låta döda er som ett djur...

JEAN
"Den brottslige dömes till två års straffarbete och djuret dödas!" Inte så?

FRöKEN
Just det!

JEAN
Men nu finns ingen åklagare - och inte något djur! Vad ska vi då göra?

FRöKEN
Resa!

JEAN
För att pina ihjäl varandra?

FRöKEN
Nej! För att njuta, två dar, åtta dar, så länge man kan njuta och så - dö.

JEAN
Dö? Så dumt! Då tycker jag det är bättre göra hotell!

FRöKEN

utan att höra Jean.

-vid Comosjön, där solen alltid skiner, där lagerträden grönska om julen och orangerna glöda -

JEAN

Comosjön är en regnhåla, och jag såg inga oranger där annat än i kryddbodarna; men det är en god främlingsort, för det finns mycket villor som uthyres åt älskande par, och det är en mycket tacksam industri - vet ni varför-? Jo de göra hyreskontrakt på halvår - och så resa de efter tre veckor!

FRöKEN

naivt.

Varför efter tre veckor?

JEAN

De bli osams förstås; men hyran ska betalas likafullt! Och så hyr man ut igen! Och så går det undan för undan! För kärleken räcker till - fastän den inte varar så länge!

FRöKEN

Ni vill inte dö med mig?

JEAN

Jag vill inte dö alls! Emedan jag både tycker om att leva, och därför att jag anser självmord vara ett brott emot försynen som har gett oss livet.

FRöKEN

Ni tror på Gud, ni?

JEAN

Ja visst gör jag det! Och jag går i körkan varannan söndag! - Uppriktigt talat, nu är jag trött på det här, och nu går jag och lägger mig!

FRöKEN

Jaså, och ni tror att jag låter mig nöja med det? Vet ni vad en man är skyldig en kvinna som han skämt?

JEAN

tar opp portmonnän och kastar ett silvermynt på bordet.

Var så god! Jag vill inte vara skyldig något!

FRöKEN

utan att låsas märka skymfen.

Vet ni vad lagen stadgar...

JEAN

Tyvärr stadgar inte lagen något straff för kvinna som förför man!

FRöKEN

Ser ni någon annan utväg än att vi resa, viga oss och skiljas?

JEAN

Om jag vägrar att ingå mesalliansen?

FRöKEN

Mesalliansen...

JEAN
Ja min! Ser ni: jag har finare anor än ni! för jag har ingen mordbrännerska i min släkt!

FRöKEN
Kan ni veta det?

JEAN
Ni kan inte veta motsatsen, för vi hålla inga stamtavlor - annat än i polisen! Men er stamtavla har jag läst i adelskalendern. Vet ni vem er stamfar var? Det var en mjölnare, hos vars hustru kungen fick sova en natt under danska kriget. Såna anor har inte jag! Jag har inte alls några anor, men jag kan bli en ana själv!

FRöKEN
Det har jag för att jag öppnat mitt hjärta för en ovärdig, för att jag givit min familjs ära...

JEAN
Vanära! - Ja ser ni, jag sa det! Man ska inte dricka, för då pratar man! Och man ska inte prata!

FRöKEN
O, vad jag ångrar mig! Vad jag ångrar mig! - Och om ni åtminstone älskade mig!

JEAN
För sista gången - vad menar ni? Ska jag gråta, ska jag hoppa över ridspö, ska jag kyssa er, narra er till Comosjön på tre veckor, och så... vad ska jag; vad vill ni? Detta börjar bli pinsamt! Men så är det att gå och sticka näsan i fruntimmersaffärer! Fröken Julie! Jag ser att ni är olycklig, jag vet att ni lider, men jag kan icke förstå er. Inte ha vi såna där choser för oss; inte ha vi något hat emellan oss! Vi älska som lek, när arbetet ger oss tid; men vi ha inte tid hela dan och hela natten som ni! Jag anser er vara sjuk, och er mor var bestämt rubbad; vi ha ju hela socknar som är rubbade av läseri, och det där är ett slags läseri! som grasserar nu!

FRöKEN
Ni skall vara god emot mig, och nu talar ni som en människa.

JEAN
Ja, men var människa själv! Ni spottar på mig, och ni tillåter inte att jag torkar av mig - på er!

FRöKEN
Hjälp mig, hjälp mig; säg bara vad jag skall göra? Vart jag ska ta vägen?

JEAN
I Jesu namn, om jag visste det själv!

FRöKEN
Jag har varit rasande, jag har varit galen, men kan det då inte finnas någon räddning!

JEAN
Stanna och var lugn! Ingen vet något.

FRöKEN
Omöjligt! Folket vet det och Kristin vet det!

JEAN
Det veta de icke och de kunna aldrig tro något dylikt!

FRöKEN

dröjande.
Men, - det kan ske en gång till!

JEAN
Det är sant!

FRöKEN
Och följderna?

JEAN
Skrämd
Följderna! -Var har jag haft mitt huvud att jag inte tänkt på det? -Ja då finns bara ett - härifrån! Genast! -Jag följer er ej, ty då är allt förlorat, utan ni måste resa ensam - ut - vart som helst!

FRöKEN
Ensam? Vart? -Det kan jag inte!

JEAN
Ni måste! Och det innan greven är tillbaka! Stannar ni, så vet vi hur kommer att gå! Har man en gång felat, så vill man fortsätta, efter som skadan ändå redan är skedd - så blir man djärvare och djärvare - och till sist står man där uppdagad! Alltså res! Skriv sedan till greven och bekänn allt, utom att det var jag! Och det kan han aldrig gissa! lika litet som jag tror han är angelägen få veta det!

FRöKEN
Jag skall resa, om ni följer med!

JEAN
är ni rasande människa? Fröken Julie skulle rymma med sin betjänt! Det stod i tidningarna i övermorgon och det överlevde aldrig greven!

FRöKEN
Jag kan inte resa! Jag kan inte stanna! Hjälp mig! Jag är så trött, så gränslöst trött! Befall mig! Sätt mig i rörelse, för jag kan inte tänka mer, inte handla mer!

JEAN
Ser ni där nu sådant kräk ni är! Varför borstar ni opp er och sätter näsan i vädret som om ni skulle vara skapelsens herrar! Nå; jag skall befalla er! Gå opp och kläd er; förse er med respengar och kom så ner!

FRöKEN
halvhögt.
Följ med opp!

JEAN
På ert rum? - Nu är ni galen igen!

Tvekar ett ögonblick.

Nej! Gå! Genast!

Tar hennes hand och leder henne ut.

FRöKEN
i det hon går.
Tala då vänligt till mig, Jean!

JEAN
En befallning låter alltid ovänlig; känn på! känn på!

Jean ensam; drar en suck av lättnad; sätter sig vid bordet; tar fram annotationsbok och penna; räkna högt då och då; stumt minspel, tills Kristin kommer in körkklädd; med en nattkappa och en vit halsduk i handen.

KRISTIN
Herre Jesus vad här ser ut! Vad har ni tagit er till för slag?

JEAN
Ah, det är fröken som dragit in folket! Har du sovit så hårt, att du inte hört något?

KRISTIN
Jag har sovit som en stock!

JEAN
Och körkklädd redan?

KRISTIN
Jaa! Han har ju lovat att följa med mig till skrift i dag!

JEAN
Ja, det var ju så sant det! -Och där har du skruden! Så kom då!

Sätter sig; Kristin börjar klä på honom nattkappan och vita halsduken.

Paus.

JEAN
sömnigt.
Vad är det för evangelium i dag?

KRISTIN
Det är väl om Johannes Döparen halshugges, kan jag tänka!

JEAN
Det blir nog fasligt långt det där! - Aj du stryper mig! - åh jag är så sömnig, så sömnig!

KRISTIN
Ja vad har han gjort oppe hela natten; han är ju alldeles grön i ansiktet?

JEAN
Jag har suttit här och pratat med fröken Julie.

KRISTIN
Den vet då inte vad som passar sig, den människan!

Paus.

JEAN
Hör du Kristin, du!

KRISTIN
Nåå?

JEAN

Det är underligt i alla fall när man tänker efter! -Hon!

KRISTIN
Vad är det som är så underligt?

JEAN
Alltihop!

Paus.

KRISTIN
ser på glasen som stå halvtömda på bordet.
Har ni druckit också tillsammans?

JEAN
Ja!

KRISTIN
Fy! -Se mig i ögonen!

JEAN
Ja!

KRISTIN
är det möjligt? är det möjligt?

JEAN
efter betänkande.
Ja! Det är det!

KRISTIN
Usch! Det hade jag ändå aldrig kunnat tro! Nej fy! Fy!

JEAN
Du är väl inte svartsjuk på henne?

KRISTIN
Nej inte på henne! Om det hade varit Klara eller Sofi; då hade jag rivit ut ögonen på dig! - Ja, det är så nu en gång; varför det vet jag inte! - Nej det var otäckt!

JEAN
är du ond på henne! då?

KRISTIN
Nej, men på honom! Det var illa gjort, mycket illa! Stackars flicka! - Nej vet någon; jag vill inte vara här i huset längre; när man inte kan ha respekt för sitt husbondfolk.

JEAN
Varför skall man ha respekt för dem?

KRISTIN
Ja, säg det, han som är så knipslug! Men inte vill han tjäna åt folk som bär sig oanständigt åt? Va? Man skämmer ut sig själv med det, tycker jag.

JEAN
Ja men det är ju en tröst för oss att de andra inte äro en bit bättre än vi!

KRISTIN
Nej, det tycker jag inte; för äro inte de bättre, så är det ingenting att sträva efter att bli bättre folk. - Och tänk på greven! Tänk på honom som har haft så mycket sorg! i sin dar! Herre Jesus! Nej jag vill inte vara här i huset mer! - Och med en sån där som han! Om det hade varit kronofogden; om det hade varit en bättre karl...

JEAN
Vad för slag?

KRISTIN
Jaja! Han är nog bra för sig, men det är skillnad på folk och fä i alla fall. - Nej jag kan aldrig förgäta detta med fröken! - Fröken som var så stolt, så frän mot manfolk, så man aldrig ville tro att hon skulle gå sta och ge sig; och åt en sådan! Hon som höll på att låta skjuta hyndan för att den sprang efter grindstugans mops! - Ja, jag säger det! - Men här vill jag inte vara längre, och till tjugofjärde oktober går jag min väg!

JEAN
Och sedan?

KRISTIN
Ja, efter vi kommit på tal om det, så vore på tiden att han såg sig om efter något, efter som vi ju ändå ska gifta oss.

JEAN
Ja, vad skulle jag se mig om efter! En sån här plats kan jag inte få som gift.

KRISTIN
Nej det förstår sig! Och han får väl ta en portvaktarsyssla eller söka sig in som vaktmästare i något verk. Kronans kaka är knapp, men den är säker och så får hustru och barn pension...

JEAN
grimas.
Det är mycket bra det där, men inte är det i min genre! att så straxt börja tänka på att dö för hustru och barn. Jag får erkänna att jag verkligen hade lite högre vyer!

KRISTIN
Hans vyer, ja! -Han har skyldigheter också! Tänk på dem, han!

JEAN
Du ska inte reta mig med att tala om skyldigheter, jag vet nog vad jag har att göra ändå! -
Lyss utåt.
Det här ha vi emellertid god tid att fundera över - Gå nu in och gör dig i ordning så gå vi till körkan!

KRISTIN
Vem är det som vandrar däroppe?

JEAN
Jag vet inte jag, om inte det är Klara!

KRISTIN
Det kan väl aldrig vara greven heller som kommit hem så ingen hört honom!

JEAN
rädd.
Greven? Nej, det kan jag aldrig tro, för då skulle han nog ha ringt!

KRISTIN
går.
Ja Gud hjälpe oss! Aldrig har jag varit med om slikt!

Solen har nu gått upp och lyser på parkens trätoppar; skenet flyttar sig småningom, tills det snett faller in genom fönsterna.

Jean går till dörren och ger ett tecken.

FRöKEN
in resklädd med en liten fågelbur höljd av en handduk och vilken hon ställer på en stol.
Nu är jag färdig!

JEAN
Tyst! Kristin är vaken!

FRöKEN
ytterligt nervöst det följande.
Misstänkte hon någonting?

JEAN
Hon vet ingenting alls! Men min Gud, så ni ser ut!

FRöKEN
Hur? ser jag ut?

JEAN
Ni är blek som ett lik och - förlåt, men ni är smutsig i ansiktet.

FRöKEN
Låt mig tvätta mig då! -

Hon går till handfatet och tvättar ansiktet och händer.

Så! Ge mig en handduk! -åh - det är solen som går opp!

JEAN
Och då spricker trollet!

FRöKEN
Ja det är trollen som varit ute i natt! - Men Jean, hör på! Följ med, för nu har jag medel!

JEAN
tvekande.
Tillräckligt?

FRöKEN
Tillräckligt att börja med! Följ mig, för jag kan inte resa ensam i dag. Tänk, midsommardagen, på ett kvalmigt tåg inpackad bland massor av folk som ska gapa på en; stå stilla på stationerna när man ville flyga - nej, jag kan inte, jag kan inte! Och så kommer minnena; barndomens minnen av midsommardagar med den lövade kyrkan - björklöven och syrener; middagen meddet dukade bordet, släktingarna, vännerna; eftermiddagen i parken, dans, musik, blommor och lekar! åh man flyr, flyr, men minnena följa på packvagnen, och ångern och samvetskvalen!

JEAN
Jag ska följa er! Men nu genast innan det blir för sent! Nu på ögonblicket!

FRöKEN
Så! kläd på er då!

Tar fågelburen.

JEAN
Men intet bagage! Då äro vi röjda!

FRöKEN
Nej, ingenting! Bara det man kan ha i kupén!

JEAN
har tagit sin hatt.
Vad har ni där för slag? Vad är det!

FRöKEN
Det är bara min grönsiska! Den vill jag inte lämna!

JEAN
Se så där ja! Ska vi nu ha fågelbur med! Ni är ju rasande! Släpp buren!

FRöKEN
Mitt enda jag tar med från hemmet; den enda levande varelse som håller av mig sedan Diana blev mig otrogen!

Var inte grym! Låt mig få ta den med!

JEAN
Släpp buren säger jag, - och tala inte så högt - Kristin hör oss!

FRöKEN
Nej jag lämnar den inte i främmande händer! Döda den då hellre!

JEAN
Ta hit kräket då, så ska jag nacka den!

FRöKEN
Ja, men inte göra den illa! Inte --- nej, jag kan inte!

JEAN
Tag hit; jag kan jag!

FRöKEN
tar ut fågeln ur buren och kysser den.
åh, min lilla Serine, ska du dö ifrån din matmor nu?

JEAN
Var så god och gör inga scener; det gäller ju ert liv, er välfärd! Så, fort!

Rycker fågeln av henne; bär till huggkubben och tar köksyxan.

Fröken vänder sig bort.

JEAN
Ni skulle ha lärt er slakta kycklingar i stället för att skjuta med revolver -

hugger till
Så skulle ni inte dånat för en blodsdroppe!

FRöKEN
skriker.
Döda mig också! Döda mig! Ni som kan slakta ett oskyldigt djur utan att darra på handen. O, jag hatar och avskyr er; det är blod emellan oss! Jag förbannar den stund jag såg er, jag förbannar den stund jag föddes i mig moders liv!

JEAN
Ja vad hjälper det att ni bannar! Gå!

FRöKEN
närmar sig huggkubben liksom dragen dit mot sin vilja.
Nej, jag vill inte gå ännu; jag kan inte --- jag måste se --- tyst! det kör en vagn därute -
Lyss utåt allt under det hon håller ögonen fästade på kubben och yxan.
Tror ni inte att jag kan se blod! Tror ni att jag är så svag --- åh - jag skulle vilja se ditt blod, din hjärna på en träkubbe - jag skulle vilja se hela ditt kön simma i en sjö som den där --- jag tror jag skulle kunna dricka ur din huvudskål, jag skulle vilja bada mina fötter i din bröstkorg och jag skulle kunna äta ditt hjärta helstekt! -Du tror att jag är svag; du tror att jag älskar dig, därför att min livsfrukt åtrådde ditt frö; du tror att jag vill bära din avföda under mitt hjärta och nära den med mitt blod - föda ditt barn och ta ditt namn -hör du, vad heter du? -jag har aldrig hört ditt tillnamn - du har väl inget kan jag tro. Jag skulle bli fru "grindstugan" - eller madam Bobacken - du hund som bär mitt halsband, du dräng som bär mitt bomärke i dina knappar - jag dela med min köksa, rivalisera med min piga - åh! åh! åh! - Du tror att jag är feg och vill fly! Nej, nu stannar jag - och så må åskan gå! Min far kommer hem - finner sin chiffonjé uppbruten - sina pengar borta - så ringer han - på den där klockan - två tag efter betjänten - och så skickar han efter länsman - och så talar jag om allt! Allt! åh det skall bli skönt att få ett slut - bara det ville bli slut - och så får han slag och dör! - så bli vi slut allihop - och så blir det lugn - ro - evig vila - och så krossas vapnet mot likkistan - grevesläkten är slocknad och betjäntätten fortsätter på ett barnhus - vinner lagrarne i en rännsten och slutar i ett fängelse!

JEAN
Nu är det kungablodet som talar! Bra, fröken Julie! Stoppa nu mjölnarn i säcken bara!
Kristin in kyrkklädd med psalmbok i handen.

FRöKEN
Skyndar emot henne och faller i hennes armar liksom för att söka skydd.
Hjälp mig Kristin! Hjälp mig mot denne man!

KRISTIN
orörlig och kall.
Vad är det nu för spektakel på helgdagsmorgon!
Ser på huggkubben.
Och så ni svinat till här! -Vad vill det här betyda? Och så ni skriker och väsnas!

FRöKEN
Kristin! Du är en kvinna och du är min vän! Akta dig för denna usling!

JEAN
snopen.
Medan damerna resonera så går jag in och rakar mig!
Glider ut till höger.

FRöKEN
Du skall förstå mig; och du skall höra på mig!

KRISTIN
Nej jag förstår mig verkligen inte på såna här slinkerier! Vart ska hon ta vägen så här resklädd - och han står med hatten på - va? -va? -

FRöKEN
Hör mig Kristin; hör på mig, så skall jag tala om allt ---

KRISTIN
Jag vill inte veta någonting ---

FRöKEN
Du måste höra mig ---

KRISTIN
Vad är det om? är det om dumheterna med Jean! Ja si det bryr jag mig inte alls om! för det lägger jag mig inte i. Men tänker hon narra honom att schappa så ska vi sätta p för det!

FRöKEN
ytterligt nervös.
Försök nu att vara lugn Kristin och hör på mig! Jag kan inte stanna här och Jean kan inte stanna här - vi måste således resa...

KRISTIN
Hm, hm!

FRöKEN
ljusnar.
Men ser du, nu fick jag en idé - om vi skulle resa alla tre - utomlands - till Schweiz och sätta opp ett hotell tillsammans - jag har pengar ser du - och Jean och jag skulle stå för det hela - och du, hade jag tänkt, skulle ta köket - blir det inte bra! -Säg ja nu! Och kom med oss, så är allting arrangerat! -Säg ja! då
Omfamnar Kristin och klappar henne.

KRISTIN
kall och eftertänksam.
Hm, hm!

FRöKEN
presto-tempo.
Du har aldrig varit ute och rest, Kristin - du ska ut och se dig om i världen - du kan aldrig tro så roligt det är att resa på tåg - nya människor oupphörligt - nya länder - och så kommer vi till Hamburg och ser på Zoologiska trägårn i förbifarten - det tycker du om - och så gå vi i teatern och hör på opera. - och när vi kommer till München så ha vi museerna - du - och där är Rubens och Rafael de där stora målarne som du vet - du har ju hört talas om München där kung Ludvig bodde - kungen, vet jag - som blev vansinnig - och så ska vi se hans slott - han har slott ännu som äro inredda alldeles som i sagorna - och därifrån är inte långt till Schweiz - med alperna du - tänk alperna med snö på mitt i sommarn - och där växer det apelsiner och lagrar som är gröna hela året om ---
Jean syns i högra kulissen strykande sin rakkniv på en rem, som han håller med tänderna och vänstra handen; lyss förnöjd på samtalet och nickar bifall då och då.

FRöKEN

prestissimo-tempo.

-och där tar vi ett hotell - och jag sitter vid kassan medan Jean står och tar emot de resande - går ut och handlar - skriver brev - det blir ett liv må du tro - så blåser tågen, så kommer omnibussen, så ringer det i våningen, så ringer det i restaurangen - och så skriver jag ut räkningarne - och jag kan salta dem jag - du kan aldrig tro så blyga de resande är när de ska betala räkningen! -Och du - du sitter som hovmästarinnan i köket. -Du ska naturligtvis inte stå vid spisen själv - och du får lov att gå fint och nätt klädd, när du ska visa dig för folk - och du med ditt utseende - ja jag smickrar dig inte - du kan nog knipa dig en man en vacker dag! en rik engelsman, ser du - det folket är så lätt att

saktar av

fånga --- och så blir vi rika - och bygger oss en villa vid Comosjön - det regnar visserligen lite ibland där - men

domnar av

-solen skall väl skina också någongång - fastän det ser mörkt ut --- och - så - annars kan vi ju resa hem igen - och komma tillbaka

paus

--- hit - eller någon annan stans ---

KRISTIN

Hör nu! Tror fröken själv på det där?

FRöKEN

tillintetgjord.

Om jag tror på det själv?

KRISTIN

Ja!

FRöKEN

trött.

Jag vet inte; jag tror inte på någonting mer.

Faller ner på bänken; lägger huvet mellan armarne på bordet.

Ingenting! Ingenting alls!

KRISTIN

vänder sig åt höger där Jean står.

Jaså, han tänkte rymma!

JEAN

snopen, lägger ifrån sig rakkniven på bordet.

Rymma? Det är nu för mycket sagt! Du hörde ju frökens projekt och fastän hon är trött nu efter nattvaket, kan projektet mycket väl utföras!

KRISTIN

Hör nu han! Var det meningen att jag skulle bli köksa hos den där...

JEAN

skarpt.

Var så god och begagna ett städat språk när du talar vid din matmor! Förstår du det!

KRISTIN

Matmor!

JEAN
Ja!

KRISTIN
Nej hör! Hör på den!

JEAN
Ja hör på du, det kan du behöva, och prata lite mindre! Fröken Julie är din husbonde och för samma sak som du missaktar henne nu, borde du missakta dig själv!

KRISTIN
Jag har alltid haft så mycket aktning för mig själv---

JEAN
-Att du kunnat missakta andra! -

KRISTIN
-Så att jag aldrig sänkt mig under mitt stånd. Kom och säg att grevens kokerska haft något med ryktaren eller svindrängen! Kom och säg det!

JEAN
Ja du har fått att göra med en fin karl, det är tur för dig!

KRISTIN
Jo, det är en fin karl som säljer grevens havra från stallet ---

JEAN
Det ska du tala om, som tar procent på kryddbovarorna och låter muta dig av slaktarn!

KRISTIN
Vad för slag?

JEAN
Och du kan inte ha respekt för ditt herrskap längre! Du, du, du!

KRISTIN
Kommer han med nu till körkan? Han kan behöva en god predikan på sin bragd!

JEAN
Nej, jag går inte i körkan i dag; du får gå ensam och skrifta dina bedrifter!

KRISTIN
Ja, det skall jag göra, och jag skall komma hem med förlåtelse så det räcker åt honom med! Frälsarn har lidit och dött på korset för alla våra synder, och om vi nalkas honom med tro och botfärdigt sinne så tar han all vår skuld på sig.

FRöKEN
Tror du det Kristin?

KRISTIN
Det är min levande tro så sant jag står här, och det är min barnatro, som jag bevarat från ungdomen, fröken Julie. Och där synden överflödar, där överflödar nåden!

FRöKEN
Ack om jag hade din tro! Ack, om...

KRISTIN
Ja men si den kan man inte få, utan Guds särskilta nåd, och det är inte allom givet att få den ---

FRöKEN
Vilka får den då?

KRISTIN
Det är nådaverkets stora hemlighet det, ser fröken, och Gud har intet anseende till personen, utan där skola de yttersta vara de främste

FRöKEN
Ja, men då har han ju anseende till de yttersta?

KRISTIN
fortsätter.
och det är lättare för en kamel att gå igenom ett nålsöga än för en rik att komma in i Guds rike! Si så är det fröken Julie!
Nu går jag emellertid - ensam, och i förbigående ska jag säga åt stalldrängen att han inte lämnar ut några hästar i fall någon skulle vilja resa innan greven kommer hem! - Adjö!
Går.

JEAN
En sådan djävel! -Och allt detta för en grönsiskas skull! -

FRöKEN
slö.
Låt grönsiskan vara! -Ser ni någon utväg ur detta, något slut på detta?

JEAN
funderar.
Nej!

FRöKEN
Vad skulle ni göra i mitt ställe?

JEAN
I ert? Vänta nu! - Som välboren, som kvinna, som - sjunken. Jag vet inte - jo! nu vet jag!

FRöKEN
tar rakkniven och gör en gest.
Så här?

JEAN
Ja! - Men jag skulle icke göra det - märk det! för det är skillnad på oss!

FRöKEN
Därför att ni är man och jag kvinna? Vad är det då för skillnad?

JEAN
Samma skillnad - som - mellan man och kvinna!

FRöKEN

med kniven i hand.
Jag vill det! Men jag kan det inte! - Min far kunde det inte heller, den gången då han skulle ha gjort det!

JEAN
Nej, han skulle icke ha gjort det! Han måste hämnas först!

FRöKEN
Och nu hämnas min mor igen, genom mig!

JEAN
Har ni inte älskat er far, fröken Julie?

FRöKEN
Jo, gränslöst, men jag har visst hatat honom också! Jag måtte ha gjort det, utan att jag märkt det! Men det är han som uppfostrat mig till förakt för mitt eget kön, till halvkvinna och halvman! Vems är skulden till vad som skett? Min fars, min mors, mitt eget! Mitt eget? Jag har ju intet eget? Jag har inte en tanke som jag inte fått av min far, inte en passion som jag inte fått av min mor, och det sista - det där om att alla mänskor äro lika - det fick jag av honom, min trolovade - som jag därför kallar usling! Hur kan det vara mitt eget fel? Skjuta skulden på Jesus, som Kristin gjorde -nej, det är jag för stolt till och för klok - tack vare min fars lärdomar - och att en rik inte kan komma in i himmeln, det är lögn, och Kristin som har pengar på Sparbanken kommer åtminstone inte dit! Vems är felet? -Vad rör det oss vems felet är; det är ändå jag som får bära skulden! bära följderna!

JEAN
Ja, men ---

Det ringer två skarpa slag i klockan; Fröken störtar upp; Jean byter om rock.

JEAN
Greven är hemma! -Tänk om Kristin ---

Går till talröret; knackar och lyss

FRöKEN
Nu har han varit i chiffonjén?

JEAN
Det är Jean! herr greve!

Lyss (*Obs.*: *åskådaren hör icke vad greven talar.*)

Ja, herr greven!

Lyss.
Ja, herr greven! Straxt!

Lyss.
-Genast, herr greven!

Lyss.
-Jaha! Om en halv timme!

FRöKEN

ytterligt ängslig.
Vad sa han? Herre Jesus, vad sa han?

JEAN
Han begärde sina stövlar och sitt kaffe om en halvtimme!

FRöKEN

Alltså om en halv timme! åh, jag är så trött; jag förmår ingenting, förmår inte ångra mig, inte fly, inte stanna, inte leva - inte dö! Hjälp mig nu! Befall mig, och jag ska lyda som en hund! Gör mig den sista tjänsten, rädda min ära, rädda hans namn! Ni vet vad jag skulle vilja, men inte vill, vill det, ni, och befall mig utföra det!

JEAN

Jag vet inte - men nu kan jag inte heller - jag förstår inte - det är alldeles som om den här rocken gjorde att - jag inte kan befalla över er - och nu, sen greven talte till mig - så - jag kan inte redogöra för det riktigt - men - ah det är den djävla drängen som sitter i ryggen på mig! -Jag tror att om greven kom ner nu - och befallde mig skära halsen av mig, så skulle jag göra det på stället.

FRöKEN

Låtsas då att ni är han, och jag är ni! - ni kunde ju spela nyss så bra, när ni låg på knä - då var ni adelsmannen - eller - har ni aldrig varit på teatern och sett magnetisören -

Jakande gest av Jean.

han säger åt subjektet: tag kvasten; han tar den; han säger: sopa, och den sopar---

JEAN

Då måste ju den andre sova!

FRöKEN

extatisk.

Jag sover redan - hela rummet står som en rök för mig och ni ser ut som en järnkamin som liknar en svartklädd man i hög hatt - och era ögon lysa som kolen när elden går ut - och ert ansikte är en vit fläck som falaskan -

Solskenet har nu fallit in på golvet och lyser på Jean.

- det är så varmt och gott -

Hon gnuggar händerna som om hon värmde dem framför en eld.

- och så ljust - och så lugnt!

JEAN

tar rakkniven och sätter i hennes hand.

Där är kvasten! Gå nu medan det är ljust - ut på logen - och ...

Viskar i hennes öra

FRöKEN

vaken.

Tack! Nu går jag till vila! Men säg nu bara - att de främsta också kunna få nådens gåva. Säg det, om ni också inte tror det!

JEAN

De främsta? Nej, det kan jag inte! -Men vänta - fröken Julie -nu vet jag! -Ni är ju icke längre bland de främsta - då ni är bland de - yttersta!

FRöKEN

Det är sant. -Jag är bland de allra yttersta; jag är den yttersta! åh! - Men nu kan jag icke gå - Säg en gång till att jag skall gå!

JEAN

Nej, nu kan inte jag heller! Jag kan inte!

FRöKEN

Och de främsta skola vara de yttersta!

JEAN

Tänk inte, tänk inte! Ni tar ju all min kraft från mig också, så att jag blir feg - vad, jag tyckte klockan rörde sig! - Nej! Ska vi sätta papper i den! -- Att vara så rädd för en ringklocka! -Ja men det är inte bara en klocka - det sitter någon bakom den - en hand sätter den i rörelse - och något annat sätter handen i rörelse - men håll för örona bara - håll för örona! Ja så ringer han ändå värre! - ringer bara ända tills man svarar - och då är det för sent! och så kommer länsman - och så...

Två starka ringningar i klockan.

Jean far tillsammans; därpå rätar han upp sig.

Det är rysligt! Men det finns intet annat slut! -Gå!

Fröken går bestämt ut genom dörren.

Ridå.